

Postanowienie z dnia 2 czerwca 2010 r.

I PZ 2/10

Sposób skorzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i do oceny tego sądu należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek pozwalający na odstąpienie od ogólnej zasady rozliczenia kosztów procesu (art. 98 § 1 k.p.c.).

Przewodniczący SSN Józef Iwulski, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera (sprawozdawca), Beata Gudowska.

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 2 czerwca 2010 r. sprawy z powództwa Krzysztofa B. przeciwko „E.G.T.” SA w K. Oddziałowi w C. - Zakładowi Energetycznemu w C. o odszkodowanie, na skutek zażalenia strony pozwanej na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 25 września 2009 r. [...]

o d d a l i ł zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Sąd Okręgowy-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie wyrokiem z 10 kwietnia 2009 r. [...] zasądził od strony pozwanej „E.G.T.” SA w K. Oddział w C. na rzecz powoda Krzysztofa B. kwotę 254.846 zł tytułem odszkodowania za rozwiązanie umowy o pracę przed upływem okresu zatrudnienia gwarantowanego w Umowie Społecznej oraz umorzył postępowanie co do roszczenia o odsetki.

Sąd Okręgowy ustalił, że powód był zatrudniony na podstawie umowy o pracę w wymiarze pełnego etatu w Zakładzie Energetycznym C. SA od 12 października 1998 r. do 30 czerwca 1999 r. Od 1 lipca 1999 r. do 27 kwietnia 2006 r. pracował u strony pozwanej na pół etatu na stanowisku asystenta prawnego do spraw obsługi odbiorców. Jako pracownik pozwanej spółki powód został objęty gwarancją zatrudnienia na podstawie Umowy Społecznej zawartej 19 marca 2004 r. W dniu 26 kwietnia 2006 r. pozwana rozwiązała - w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w związku z art. 30 §

1 pkt 3 k.p. - umowę o pracę zawartą z powodem, podając jako przyczynę ciężkie naruszenie przez niego obowiązków pracowniczych. W wyniku odwołania powoda od rozwiązania umowy o pracę bez wypowiedzenia, Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Częstochowie, wyrokiem z 4 lutego 2008 r., uwzględnił powództwo i zasądził na rzecz powoda odszkodowanie. Apelację strony pozwanej od tego wyroku oddalił Sąd Okręgowy w Częstochowie. Pismem z 8 czerwca 2008 r. powód zwrócił się do byłego pracodawcy z wezwaniem o wypłacenie odszkodowania w wysokości 239.621,04 zł jako „rekompensaty” z tytułu naruszenia przez pozwaną gwarancji zatrudnienia wynikających z Umowy Społecznej, a następnie wniósł pozew o odszkodowanie. Sąd Okręgowy - uwzględniając to powództwo - ocenił, że zgodnie z § 11 pkt 2 Umowy Społecznej nie nastąpiło wyłączenie powoda z gwarancji zatrudnienia, ponieważ oświadczenie pracodawcy o rozwiązaniu umowy o pracę bez wypowiedzenia naruszało obowiązujące przepisy prawa. Sąd pierwszej instancji nie uwzględnił zarzutu strony pozwanej, wywodzonego z art. 8 k.p., dotyczącego nadużycia prawa podmiotowego przez powoda, ponieważ okoliczność, że powód otrzymał od strony pozwanej odszkodowanie z tytułu naruszenia przepisów o rozwiązywaniu umów o pracę bez wypowiedzenia w kwocie 8.000 zł, nie stanowiła przeszkody w dochodzeniu przez niego odszkodowania z tytułu naruszenia przez pozwaną gwarancji zatrudnienia.

Apelację od wyroku Sądu Okręgowego wniosła strona pozwana, zaskarżając go w części zasądzającej na rzecz powoda kwotę 254.846 zł oraz nakazującej pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa kwotę 12.743 zł tytułem opłaty stosunkowej od pozwu, od której uiszczenia powód był zwolniony postanowieniem Sądu Okręgowego. W apelacji strona pozwana zarzuciła, między innymi, naruszenie art. 8 k.p., poprzez jego bezzasadne niezastosowanie, w sytuacji gdy powód domagał się zasądzenia kwoty ponad 250.000 zł, pomimo że przyczyny rozwiązania z nim umowy o pracę leżały wyłącznie po jego stronie i były usprawiedliwione, a powód mógł w niniejszym procesie twierdzić, że nie został zwolniony z pracy dyscyplinarnie, wyłącznie z uwagi na naruszenie przez stronę pozwaną przy rozwiązywaniu umowy o pracę art. 30 § 4 k.p. Ponadto strona pozwana powołała się na to, że powód zarabia obecnie lepiej niż w pozwanej spółce, co stanowi o oczywistej sprzeczności jego żądania z zasadami współżycia społecznego.

Sąd Apelacyjny-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Katowicach wyrokiem z 25 września 2009 r. [...] zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo w całości oddalił oraz zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej kwotę 1.000

zł tytułem zwrotu kosztów procesu, ponadto odstąpił od obciążenia powoda pozostałą częścią kosztów procesu należnych stronie pozwanej (na podstawie art. 102 k.p.c.).

Sąd Apelacyjny stwierdził, że istotą sporu w rozpoznawanej sprawie było ustalenie, czy rozwiązanie przez pozwaną stosunku pracy z powodem w trybie art. 52 § 1 pkt 1 k.p., co zostało uznane prawomocnym wyrokiem sądu za niezgodne z prawem, stanowiło naruszenie przewidzianej w § 9 Umowy Społecznej gwarancji zatrudnienia, a tym samym, czy rodziło po stronie pracodawcy odpowiedzialność odszkodowawczą na podstawie § 12 tej Umowy. W ocenie Sądu drugiej instancji, powód sam zrezygnował z możliwości przywrócenia go do pracy, bez względu na przyczynę tej decyzji i wybrał odszkodowanie należne mu na podstawie art. 56 § 1 k.p.; tym samym nie może domagać się odszkodowania za naruszenie gwarancji zatrudnienia i skorzystać z przywilejów, jakie ta gwarancja daje. W sytuacji gdy pracownik dobrowolnie rezygnuje z przywrócenia go do pracy na rzecz odszkodowania, przestaje istnieć zobowiązanie pracodawcy do spełnienia świadczenia (odszkodowania gwarancyjnego) wynikającego z Umowy Społecznej. Sąd drugiej instancji podkreślił, że podstawowe znaczenie dla powyższej oceny ma okoliczność, czy pracownik wybrał dobrowolnie przywrócenie do pracy, czy też odszkodowanie, w sytuacji, w której Umowa Społeczna miała przede wszystkim chronić pracownika przed utratą zatrudnienia. Sąd Apelacyjny ocenił, że powód nie poniósł szkody, za którą należałoby przyznać mu rekompensatę, ponieważ miał możliwość powrotu do pracy u strony pozwanej, z której to możliwości dobrowolnie zrezygnował.

Orzekając w przedmiocie kosztów procesu, Sąd Apelacyjny zasądził od powoda na rzecz strony pozwanej, powołując się na art. 102 k.p.c. w związku z § 6 pkt 7 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 oraz § 13 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348), kwotę 1.000 zł tytułem zwrotu kosztów procesu (przede wszystkim kosztów zastępstwa procesowego strony pozwanej) oraz odstąpił od obciążania powoda pozostałą częścią kosztów procesu z uwagi na jego sytuację osobistą i materialną.

Zażalenie na zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego z 25 września 2009 r. postanowienie o rozliczeniu kosztów procesu między stronami wniósł w imieniu strony pozwanej jej pełnomocnik, zaskarżając to postanowienie w całości.

Strona skarżąca zarzuciła zaskarżonemu orzeczeniu naruszenie przepisów postępowania, a mianowicie: 1) mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie art. 361 k.p.c. w związku z art. 328 § 2 k.p.c., poprzez niewyjaśnienie podstawy faktycznej i prawnej postanowienia dotyczącego rozliczenia kosztów procesu, w szczególności zaś niewykazanie, jaka jest sytuacja osobista i materialna powoda, oraz zaniechanie uzasadnienia, dlaczego sytuacja ta stanowi szczególnie uzasadniony wypadek, o jakim mowa w art. 102 k.p.c.; 2) błąd w ustaleniach faktycznych, polegający na stwierdzeniu, że powód znajduje się w trudnej sytuacji majątkowej i osobistej, podczas gdy brak jest na tę okoliczność jakichkolwiek dowodów; 3) mające wpływ na treść orzeczenia naruszenie art. 102 k.p.c., poprzez jego bezzasadne zastosowanie, tj. odstąpienie od obciążenia powoda kosztami procesu ponad kwotę 1.000 zł, pomimo że w niniejszej sprawie nie sposób mówić o szczególnie uzasadnionym wypadku.

Strona skarżąca wniosła o zmianę zaskarżonego postanowienia w całości poprzez zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej kwoty 22.560 zł tytułem zwrotu kosztów procesu za obie instancje oraz zasądzenie od powoda na rzecz strony pozwanej zwrotu kosztów postępowania zażaleniowego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego postanowienia w całości i przekazanie sprawy Sądowi drugiej instancji do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania zażaleniowego.

W uzasadnieniu zażalenia pełnomocnik strony skarżącej podniósł, że powód nie znajduje się w trudnej sytuacji majątkowej i osobistej. Powód jest bowiem czynnym zawodowo radcą prawnym, pozostającym w stosunku zatrudnienia, nie jest zatem pozbawiony środków finansowych. W związku z tym, że został zwolniony od obowiązku ponoszenia kosztów sądowych w niniejszej sprawie, w szczególności opłaty od pozwu, nie poniósł żadnych wydatków w przedmiotowym postępowaniu. Zdaniem pełnomocnika skarżącej, powód mógł zaoszczędzić kwotę odpowiadającą kosztom procesu poniesionym przez stronę pozwaną, a zatem brak jest podstaw do twierdzenia o jego ciężkiej sytuacji finansowej. Niezależnie od tego, powód otrzymał od pozwanej kwotę ponad 7.000 zł tytułem odszkodowania za rozwiązanie umowy o pracę z naruszeniem przepisów prawa. Bezpośrednio przed zakończeniem stosunku pracy powód przyjął korzyści majątkowe w wysokości przekraczającej 10.000 zł w zamian za ujawnienie tajemnic handlowych pozwanej. Ponadto powodowi postawiono zarzuty karne związane z ujawnieniem tajemnic handlowych pozwanej w zamian za łapówki. Strona skarżąca zwróciła uwagę, że powód - swoim skrajnie nielojalnym

zachowaniem wobec pracodawcy - spowodował wszczęcie przeciwko sobie postępowania karnego. Nie można twierdzić, że fakt ten powinien działać na korzyść powoda przy rozpatrywaniu kwestii możliwości ponoszenia przez niego kosztów przegranego procesu.

Pełnomocnik strony skarżącej podniósł, że dla przełamania zasady stanowiącej o obciążeniu strony przegrywającej proces jego kosztami (art. 98 § 1 k.p.c.) potrzebna jest „szczególna wyjątkowość” przypadku (art. 102 k.p.c.), oceniana - jako wyjątek - ściśle, przez pryzmat zasad współżycia społecznego. Zasady te nie usprawiedliwiają odstąpienia w rozpoznawanej sprawie od obciążenia powoda kosztami procesu. Powód, jako osoba, która została zwolniona z pracy w związku z ujawnieniem tajemnic handlowych pozwanej w zamian za korzyści majątkowe, domagał się od pozwanej przeszło 250.000 zł z tytułu rozwiązania z nim stosunku pracy z przyczyn nieleżących po jego stronie. W ocenie strony skarżącej, „zasady współżycia społecznego, od których nie sposób się oderwać przy rozważaniu zastosowania art. 102 k.p.c., nie tyle nie optują za, co jednoznacznie przemawiają przeciwko odstąpieniu od obciążania powoda kosztami przegranego procesu. Wszak podmiot, który w sposób oczywisty naruszył te zasady, zdradzając tajemnice handlowe swego pracodawcy w zamian za korzyści majątkowe, i który własnowolnie zrezygnował z możliwości przywrócenia do pracy, nie powinien móc zasłaniać się trudną sytuacją osobistą i materialną (nawet, gdyby ta wystąpiła - a tak nie jest), celem uwolnienia się od odpowiedzialności za wynik procesu będącego pochodną tego zachowania”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie. Zgodnie z art. 102 k.p.c., w wypadkach szczególnie uzasadnionych, sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że ustalenie, czy w okolicznościach konkretnej sprawy zachodzą „wypadki szczególnie uzasadnione”, ustawodawca pozostawia swobodnej ocenie sądu, a sposób korzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i to do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstąpienie od generalnej zasady (art. 98 § 1 k.p.c.) obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 17 marca 2010 r., II CZ 105/09, niepubli-

kowe; z 11 lutego 2010 r., I CZ 112/09, LEX 564753; z 2 grudnia 2009 r., I CZ 92/09, niepublikowane). Jednocześnie w orzecznictwie podkreśla się, że ocena ta nie może być dowolna oraz wymaga uzasadnienia zawierającego przedstawienie okoliczności, które sąd uznał za wypadki szczególnie uzasadnione w rozumieniu tego przepisu (por. np. postanowienie Sądu Najwyższego z 11 lutego 2010 r., I CZ 111/09, niepublikowane). Rozstrzygnięcie o kosztach procesu wydane przez sąd drugiej instancji podlega kontroli w postępowaniu zażaleniowym przed Sądem Najwyższym (art. 394¹ § 1 pkt 2 k.p.c.) „co do kosztów, które nie były przedmiotem rozstrzygnięcia sądu pierwszej instancji”. Z tego względu, aby możliwe było przeprowadzenie jego kontroli, uzasadnienie tego postanowienia (także zawartego w wyroku sądu drugiej instancji) musi odpowiadać wymaganiom z art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 361 k.p.c. Uzasadnienie zawartego w wyroku sądu drugiej instancji postanowienia co do kosztów procesu nie może powoływać się jedynie na ustawowe sformułowanie o istnieniu szczególnie uzasadnionych wypadków, powinno tę szczególność sytuacji identyfikować i indywidualizować, odnosząc ją nie tylko i wyłącznie do zasad współżycia społecznego - jak próbuje to przedstawiać w zażaleniu pełnomocnik skarżącej - lecz do różnych konkretnych okoliczności, stanów i zdarzeń, na przykład rzeczywiście trudnej sytuacji finansowej, majątkowej, rodzinnej, zdrowotnej itd. strony przegrywającej spór. Ocena sądu, czy w sprawie zachodzi wypadek szczególnie uzasadniony, o którym mowa w art. 102 k.p.c., powinna obejmować wszystkie okoliczności, które mogą mieć wpływ na podjęcie decyzji na podstawie tego przepisu. Mogą to być zarówno okoliczności związane z przebiegiem procesu, jego przedmiotem, jak i dotyczące sytuacji życiowej strony, oceniane z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 26 listopada 2009 r., III CZ 51/09, niepublikowane).

W ocenie Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie strony pozwanej, okoliczności niniejszej sprawy były tego rodzaju, że mogły zostać zakwalifikowane przez Sąd Apelacyjny jako „wypadek szczególnie uzasadniony”, w rozumieniu art. 102 k.p.c., który pozwalał na jedynie częściowe obciążenie powoda - jako strony przegrywającej spór - kosztami procesu, w tym kosztami zastępstwa procesowego strony pozwanej, zrelatywizowanymi do wartości przedmiotu sporu i wartości przedmiotu zaskarżenia w instancji apelacyjnej. Szczególne okoliczności wiązały się z osobą powoda - jego sytuacją życiową, rodzinną, zawodową i majątkową.

Należy zauważyć, że powód został w całości zwolniony od opłaty stosunkowej od pozwu (postanowieniem Sądu Okręgowego w Częstochowie z 26 listopada 2008 r.) oraz w części od opłaty stosunkowej od skargi kasacyjnej - ponad kwotę 2.000 zł (postanowieniem Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 17 lutego 2010 r.). Przywołane zwolnienia od kosztów sądowych mogą zostać zinterpretowane w taki sposób, że od listopada 2008 r. do lutego 2010 r. sytuacja życiowa powoda była tego rodzaju, że uzasadniała przyznanie mu zwolnienia od kosztów sądowych - co najmniej istotne (w znaczącej części) zwolnienie od opłat sądowych od skargi kasacyjnej. Te same okoliczności, które przemawiały za przyznaniem powodowi zwolnienia od kosztów sądowych, uzasadniały zastosowanie przez Sąd Apelacyjny art. 102 k.p.c., chociaż rozstrzygnięcie w tym przedmiocie nie zostało obszernie i szczegółowo uzasadnione w końcowym fragmencie uzasadnienia wyroku Sądu drugiej instancji. Sytuacja życiowa powoda - wykazywana przez niego w kolejnych oświadczeniach o stanie rodzinnym, majątku, dochodach i źródłach utrzymania - jest odmienna od tej, którą w swoich twierdzeniach zawartych w uzasadnieniu zażalenia przedstawia strona pozwana (są to przy tym tylko jej twierdzenia, a nie okoliczności wykazane lub co najmniej prawdopodobne stosownymi dowodami lub ich namiastkami). W tych okolicznościach należało przyjąć, że stronie pozwanej nie udało się zakwestionować w zażaleniu na zawarte w wyroku Sądu Apelacyjnego rozstrzygnięcie o kosztach procesu prawidłowości zastosowania przez ten Sąd art. 102 k.p.c. Sąd Najwyższy podziela wyrażony w orzecznictwie pogląd, zgodnie z którym ustawodawca pozostawił swobodnej ocenie sądu stwierdzenie, czy w okolicznościach konkretnej sprawy zachodzą „wypadki szczególnie uzasadnione”, a sposób korzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym uprawnieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i to do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępianie od generalnej zasady obciążenia kosztami procesu strony przegrywającej spór. Kwestia „szczególnie uzasadnionych wypadków” jest ocenna. W gestii sądu stosującego ten przepis pozostaje ocena co do jego zastosowania. Stronie pozwanej nie udało się w zażaleniu skutecznie podważyć oceny Sądu Apelacyjnego. Nie było wystarczające powołanie się na wypłacenie powodowi jednorazowo kwoty ponad 7.000 zł, skoro powód po rozwiązaniu z nim umowy o pracę z wypłaconego mu przez pozwaną odszkodowania musiał utrzymać siebie i swoją rodzinę. Stronie pozwanej nie udało się wykazać, że ocena Sądu Apelacyjnego co do szczególnych warunków związanych z sytuacją życiową, rodzinną, majątkową, zawodową i zarobkową po-

woda była w chwili wydawania zaskarżonego wyroku tego rodzaju, że pozwalała na obciążenie go pełną kwotą poniesionych przez stronę pozwaną kosztów procesu (22.500 zł).

Rozstrzygając o kosztach procesu Sąd Apelacyjny zastosował art. 102 k.p.c. i postanowił nie obciążać powoda tymi kosztami ponad kwotę 1.000 zł ze względu na trudną sytuacją materialną i osobistą powoda. W uzasadnieniu wyroku, w którym zawarte zostało zaskarżone postanowienie, Sąd Apelacyjny stwierdził, że odstąpił od obciążania powoda pozostałą (ponad 1.000 zł) częścią kosztów procesu z uwagi na jego sytuację osobistą i materialną, wskazując jednocześnie jako podstawę swojego rozstrzygnięcia art. 102 k.p.c. w związku z § 6 pkt 7 w związku z § 12 ust. 1 pkt 2 oraz § 13 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu. W tej sytuacji nieuzasadniony okazał się zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku art. 361 k.p.c., który określa, jakim kryteriom konstrukcyjnym powinno sprostać uzasadnienie orzeczenia, ponieważ Sąd Apelacyjny wskazał podstawę prawną oraz motywy, którymi się kierował, rozstrzygając o kosztach procesu, chociaż motywy te zostały zreferowane bardzo lakonicznie. Należało jednak uznać, że motywy, jakimi kierował się Sąd, wynikały z przebiegu postępowania i okoliczności sprawy, które były Sądowi znane. Powód od początku postępowania powoływał się na swoją trudną sytuację materialną i osobistą. Wnosząc pozew, złożył wniosek o zwolnienie go od kosztów sądowych. Sąd Okręgowy w Częstochowie postanowieniem z 26 listopada 2008 r. zwolnił powoda w całości od uiszczenia opłaty od pozwu. Wnosząc skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego, powód ponownie złożył wniosek o zwolnienie go od kosztów sądowych. Powołał się przy tym na analogiczne okoliczności jak w załączonym do pozwu wniosku o zwolnienie od kosztów sądowych, co pozwalało na ocenę, że jego sytuacja materialna nie uległa poprawie.

Zastosowany przez Sąd Apelacyjny art. 102 k.p.c. urzeczywistnia zasadę słuszności, pozostawiając sądowi rozstrzygającemu sprawę ocenę, czy całokształt okoliczności pozwala na uznanie, że zachodzi szczególnie uzasadniony wypadek przemawiający za nieobciążaniem strony przegrywającej spór kosztami procesu w całości lub w części. Dokonując tej oceny sąd kieruje się własnym poczuciem sprawiedliwości. W wyroku z dnia 19 maja 2006 r., III CK 221/05 (niepublikowany), Sąd Najwyższy stwierdził, że sposób korzystania z art. 102 k.p.c. jest suwerennym upraw-

nieniem jurysdykcyjnym sądu orzekającego i to do jego oceny należy przesądzenie, czy wystąpił szczególnie uzasadniony wypadek, który uzasadnia odstępnie, a jeśli tak, to w jakim zakresie, od generalnej zasady obciążania kosztami procesu strony przegrywającej spór. Pogląd ten należy podzielić. Podważenie oceny sądu orzekającego wymaga zatem wykazania przez wnoszącego zażalenie, że jest ona wadliwa. Podniesione przez stronę skarżącą w zażaleniu argumenty nie prowadzą do skutecznego zakwestionowania oceny Sądu Apelacyjnego. Strona skarżąca w uzasadnieniu zażalenia podnosi jedynie, że powód nie jest pozbawiony środków finansowych, ponieważ pozostaje w stosunku zatrudnienia jako czynny zawodowo radca prawny, że nie poniósł żadnych wydatków w związku z przedmiotowym sporem oraz że mógł zaoszczędzić kwotę odpowiadającą poniesionym przez pozwaną kosztom procesu. Podnoszone przez skarżącą argumenty nie mogą skutecznie podważyć dokonanej przez Sąd Apelacyjny oceny sytuacji materialnej i osobistej powoda.

Podsumowując powyższe rozważania należy pokreślić, że art. 102 k.p.c. proklamując zasadę słuszności, będącą odstępstwem od zasady odpowiedzialności za wynik procesu, jest rozwiązaniem szczególnym, niepodlegającym wykładni rozszerzającej, wykluczającym stosowanie wszelkich uogólnień, wymagającym do swojego zastosowania wystąpienia wyjątkowych okoliczności. Przepis ten nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, pozostawiając ich kwalifikację, przy uwzględnieniu całokształtu okoliczności danej sprawy, sądowi (por. między innymi postanowienie Sądu Najwyższego z 20 grudnia 1973 r., II CZ 210/73, LEX nr 7366). Trudna sytuacja majątkowa, która uniemożliwia pokrycie przez stronę kosztów procesu należnych przeciwnikowi, należy do okoliczności uzasadniających odstępnie od zasady wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. Ocena sytuacji majątkowej powoda dokonana w tym zakresie przez Sąd Apelacyjny była usprawiedliwiona.

Z tego względu zażalenie, pozbawione uzasadnionych podstaw, podlegało oddaleniu na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w związku z art. 398¹⁴ k.p.c.

=====